

Wieś Kalników dziś

Autor: Aleksandra Krawczyk-Wieczorek

{smoothgallery album=367}Nazwa wsi oraz jej gwarowa postać dopełniacza i miejscownika: Kalników, D. Kalnikowa, Msc. (w) Kalnikowie.

Przymiotnik od nazwy wsi: kalnikowski.

Nazwa mieszkańców: gwar. kalnikowanie / kalnikowcy.

Gmina: Stubno.

Powiat: przemyski.

Województwo: podkarpackie.

W latach 1975-1998 miejscowość należała administracyjnie do województwa przemyskiego.

Położenie: Kalników leży 35 km na północny wschód od Przemysła, ciągnie się z zachodu na wschód przez 5 kilometrów. Przez wieś przepływa rzeczka Młynówka, czyli Potok, a w odległości ok. trzech kilometrów płynie rzeka Wisznia.

Kalników dzieli się na trzy części. Część zachodnia nosi nazwę „Koniec”, pochodzącą z czasów, gdy wieś należała do powiatu lwowskiego, zatem wjeżdżało się do wsi od strony wschodniej. Część centralna to „Wioska”, a wschodnia – „Zagreble”, gdyż w miejscu, gdzie płynie Potok, była usypana grobla. Wioska ma także wiele przysiółków: Nad Potokiem (nazwa od położenia), Czeremoszna, Zastaw, Kowaliki, Pogorzelec, Gliniska, Horbki (od ukraińskiej nazwy pagórka) i najmłodsza Kolonia.

Ludność: ok. 1250 mieszkańców, 340 rodzin (2008 r.).

Powierzchnia sołectwa Kalników: 2442,12 ha (dane z 1998 r.).

We wsi mieszkają zarówno Polacy, jak i Ukraińcy. Tylko niewielka część ludności wsi została wysiedlona po drugiej wojnie światowej (zob. Dzieje wsi). Dlatego też obecnie ponad jedna trzecia mieszkańców to Ukraińcy wyznania prawosławnego, mniejsza część ludności jest wyznania greckokatolickiego. Pozostali to katolicy obrządku rzymskiego. Kalników jest jednym z największych skupisk ukraińskich w Polsce. W szkole prowadzona jest nauka języka ukraińskiego, działa też Szkolna Grupa Wokalna „Wiszeńka”. Parafia rzymskokatolicka w Kalnikowie obchodziła w roku 2008 stulacie powstania. Kościół rzymskokatolicki p.w. św. Andrzeja Apostoła został zbudowany w w 1913 r. w stylu neogotyckim. Co rok w Kalnikowie odbywa się Międzynarodowa Biesiada Folklorystyczna. Ozdobą miejscowości jest XVIII-wieczny park, w którym znajdowała się rezydencja Bolesława Orzechowicza, ostatniego dziedzica Kalnikowa. Większość zabudowań dworskich spłonęła podczas II wojny światowej. Kalników szczyli się posiadaniem dwóch zabytkowych drzew, według legendy zasadzonych przez założyciela miejscowości. W parku rośnie najokazalszy na ziemi przemyskiej jesion. Drugie z nich, liczące ponad 600 lat, znajduje się na posesji ks. B. Zabrockiego w początkowej części wsi. Wsie sąsiadujące: od strony południowej Starzowa, od południowego zachodu Stubno i Stubienka, od strony zachodniej Nienowice, od północnego zachodu Gaje, od strony północnej Hruszowice i Chotynec. Wschodni kraniec wioski stanowi granica z Ukrainą.

Mieszkańcy nazywają swoją gwara chachłacką. Nazwa ta jest często używana na pograniczu wschodnim dla określenia miejscowej mowy ukraińskiej z naleciałościami polskimi. Tym niemniej już dawniej niektórzy mieszkańcy posługiwali się również polską gwara tych okolic, a dziś po chachłacku mówi coraz mniej osób.

Źródła:

Sadowy Aleksandra, Dacko Patrycja, Dańko Mateusz, Kalawski Przemysław, Kalawska Honorata, Michałów Karolina, Mój Kalników, praca wykonana na konkurs „Moja tradycja”, organizowany przez Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemysłu.

<http://pl.wikipedia.org/wiki/Kalników> 5.08.2008